

**ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

**ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ**

Презиме, име једног  
родитеља и име **ТРНАВАЦ ЂАЛДОВИЋ /БОРЂЕ/НАТАША**  
 Датум и место рођења **20.1.1968. Ужице**

**Основне студије**

Универзитет **Универзитет у Београду**  
 Факултет **Филолошки факултет**  
 Студијски програм **Српска књижевност и језик са општом књижевношћу**  
 Звање **Професор Српске књижевности и језика са општом књижевношћу**  
 Година уписа **1987.**  
 Година завршетка **1997.**  
 Просечна оцена **8,58**

**Магистарске студије, магистарске студије**

Универзитет **Универзитет у Београду**  
 Факултет **Филолошки факултет**  
 Студијски програм **Српска књижевност и језик са општом књижевношћу**  
 Звање **Дипломирани филолог - мастер**  
 Година уписа **2009.**  
 Година завршетка **2009.**  
 Просечна оцена **9,67**  
 Научна област **Филолошке науке (Српска књижевност: Методика наставе српског језика и књижевности; Српска књижевност 20. века)**  
 Наслов завршног рада **„Компаративно проучавање народних басана и прича о животињама“;  
 „Кишова новела *Крмача која прождире свој оком*: анализа и функција у циклусу *Гробница за Бориса Давидовича*“**

**Докторске студије**

Универзитет **Универзитет у Нишу**  
 Факултет **Филозофски факултет**  
 Студијски програм **Докторске студије филологије**  
 Година уписа **2011.**  
 Остварен број ЕСПБ бодова **210**  
 Просечна оцена **9,93**

**НАСЛОВ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Наслов теме докторске дисертације **Обликовање књижевног националног идентитета: литерарно стваралаштво Дубровчанина Ивана Стојановића**  
 Име и презиме ментора, звање **Ирена Арсић, редовни професор**  
 Број и датум добијања сагласности за тему докторске дисертације **8/18-01-005/17-020, 15.09.2017. године**

**ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Број страна **313**  
 Број поглавља **8**  
 Број слика (шема, графикона) **/**  
 Број табела **/**  
 Број прилога **/**



**ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА  
који садрже резултате истраживања у оквиру докторске дисертације**

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	<p>Трнавац Ђалдовић, Наташа. 2015. <i>Хетеротопија 'куће махнитаца' у комедији „Фрлезија“ Ивана дум Стојановића из Дубровника</i>. Движение и пространство в словјанските езици, литератури и култури – Том втори: Литературознание и фолклористика. Ур. Маргарита Младенова и др. Софија: Универзитетско издателство „Св. Климент Охридски“ (ISBN 978-954-07-4046-1)</p> <p>Необично место радње – лудница, разуме се као хетеротопија одступања, фукоовско друго место које настајују појединци чије понашање одступа од норме и угрожава грађански поредак. Уочавају се функције које хетеротопија обавља: истовремено постојање иначе удаљених простора и разобличење илузија стварног света. Прате се и тумаче различите терапеутске праксе – излечење позориштем, препознавање у огледалу – и ауторитет лекара. Тема лудила се изводи из сфере приватног и, на трагу новог историзма, доводи у везу са временима кризе дубровачког друштва. Разматра се побуна два главна лика против поретка, кроз мезалијансу једног, и парезију (слободу говора схваћену као дужност) другог. Уочавају се жанровске црте комедије интриге, ерудитне комедије, комедије карактера и нарави, али и досад неуочене, особине трагикомедије. Сагледава се самообликовање идентитета аутора и утицај тог процеса на карактер главног јунака комедије.</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p>	M14
2	<p>Трнавац Ђалдовић, Наташа. 2016. Ориђинал међу фалсификатима: улога хумора и парадокса у процесу самообликовања идентитета дубровачког писца дум Ивана Стојановића. Уметност и контекст: Религија у уметничким делима, зборник радова са међународног научног симпозијума. Ур. Д. Жунић, С. Стаменковић и Б. Ђирић. Српска академија наука и уметности – Огранак у Нишу / Центар за научноистраживачки рад САНУ и Универзитета у Нишу: Ниш. Стр. 35– 47. (ISBN: 978-86-7025-586-9)</p> <p>*Интегрална верзија рада објављена и у монографији „Из новије дубровачке књижевности“. Ур и прир. Ирена Арсић. Ars libri: Београд, 2015. Стр. 25–60. (ISBN 978-86-7588-255-1с.)</p> <p>На основама новог историзма уочавају се оригиналне и парадоксалне црте ведре личности дум Ивана и доводе у везу са литерарним утицајима, првенствено са житијем Св. Филипа Нерија, кога католичка црква слави као заштитника хумора. Упоредјују се резултати са процесом самообликовања Томаса Мора. Идентитет се препознаје као национални и наративни: анализира се његово читавање у ориђинале – необичне ликове, створене како би се друштво препознало у причама које се ослањају на традицију и прихватило их као своје.</p> <p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p>	M33
3	<p><i>Кратак опис садржине (до 100 речи)</i></p>	

**НАПОМЕНА:** уколико је кандидат објавио више од 3 рада, додати нове редове у овај део документа

**ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА ЗА ОДБРАНУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Кандидат испуњава услове за оцену и одбрану докторске дисертације који су предвиђени Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета. ДА НЕ

*образложење*

**ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ**

Кратак опис појединих делова дисертације *(до 500 речи)*

У уводном делу, под насловом „*De profundis*: глас из прошлости – колективни аутопортрет Срба католика и њиховог духовног вође“, изнет је, најпре, предмет дисертације који се обухвата процес



уобличавања књижевног националног идентитета дубровачког филозофа, историчара, писца и преводиоца Ивана Стојановића кроз његово литерарно дело. Такође је образложен методолошки поступак, који је заснован на новом историзму и постструктуралистичком читању као најпогоднијим за овакву анализу. У трећем и четвртом делу овог поглавља изнет је културно-историјски амбијент појаве интелектуалног покрета Срба католика у Дубровнику 19. века, као што је и указано на спорења о овом питању у српском и хрватској историографији. Уводни део се и завршава потпоглављем „Заузимање стране: разговор с мртвима“, што указује и на настојања кандидаткиње да се овом осетљивом темом бави из позиције најближе правилном тумачењу – односно схватању њених конкретних актера.

У поглављу „Ориџинал међу Фалсификатима: улога хумора и парадокса у процесу самообликовања идентитета дум Ивана Стојановића“, уочавају се оригиналне и парадоксалне црте личности писца и доводе у везу са литерарним утицајима, првенствено са житијем католичног свеца, заштитника хумора, Филипа Нерија. Анализира се учитавање идентитета, препознатог као националног и наративног у ориџинале – ликове створене како би се друштво препознало у причама које се ослањају на традицију и прихватило их као своје.

У поглављу „Реторичко обликотворно начело наративног идентитета: старински проблем жанра у обзору новог историзма“ кандидаткиња на поетичким теоријама 18. века објашњава утврђену чињеницу да је дело дум Ивана Стојановића усмерено ка стварању наративног идентитета Срба Дубровчана. Од класицизма аутор баштини идеју одушевљавања античким узорима и неговање култа истине као једине форме лепоте која подразумева и моралност, тј. залагање за јединство разума, лепоте и морала, што је највиши естетички постулат правца. Рационализам овог правца га чини приступачним и за идеје просвећености, првенствено идеју васпитања и просвете као главног средства за разумно уређење живота појединца и друштва. Просветитељско-идеолошке амбиције да, ван политичких партија и избора, заговара неговање аутентичних дубровачких вредности, од којих је српство хијерархијски највиша, обележава књижевност Ивана Стојановића (анегдоте, приповетке и комедије) као дидактичну. Та настојања и условљавају опредељење за дидактично-реторичке жанрове (беседа, посланица, дијалог, есеј), док се њихове формалне одлике у целини, или, чешће, појединачно, у склопу специфичних жанровских хибрида – налазе у читавом делу Стојановића.

Конечно, изнето је у дисертацији, понављањем идеје о српству Дубровника и других идеја које су јој подређене, понављањем литерарних доказа тих идеја, Стојановић јача снагу свог реторског доказа, односно успоставља наративни идентитет Дубровчана.

У поглављу „Хетеротопија куће махнитаца у комедији *Фрлензија*“, уочавају се функције које хетеротопија обавља: истовремено постојање иначе удаљених простора и разобличење илузија стварног света. Тема лудила се методом новог историзма доводи у везу са временима кризе дубровачког друштва. Уочавају се, такође, жанровске црте комедије интриге, ерудитне комедије, комедије карактера и нарави, али и трагикомедије. Конечно, сагледава се самообликовање идентитета аутора и утицај тог процеса на карактер главног јунака комедије.

У поглављу „Историја и мит о Дубровнику“ кандидаткиња се бави двема историографским књигама Ивана Стојановића, *Најновија повјест Дубровника* и *Дубровачка књижевност*, у којима сагледава ауторово уобличавање појма српства Дубровника у компарацији са савременим теоријама националног идентитета, а посебно са најновијим истраживањима у тој области исказаним у књизи дубровачког историчара Ловра Кунчевића *Мит о Дубровнику*. Наиме, пошто студија Кунчевића показује на новоисторичарским позицијама како су дискурси о пореклу, о државности и о граници у књижевности, дипломатији, историографији не само одражавали политичке прилике у којима је вековима опстајао град, већ утицале и на његову политичку судбину, у дисертацији су св а три дискурса повезана и са самоодређењем Дубровчана као Срба католика у 19. веку.

У том смислу се посебно истиче *Дубровачка књижевност* И. Стојановића, којом је, прикључујући дубровачку књижевност српској, аутор, сем што је остварио допринос дубровачкој култури и њеном српству, допринео и српској култури матице и српском националном бићу у целини.

У последњем поглављу дисертације „Осврт на крају пута“ кандидаткиња закључује да је реторичким моделом Иван Стојановић успео да свој наратив о српском Дубровнику успостави у жанровски различитим литерарним облицима, док је управо историографским делима његов опус добио онај квалитет који Јован Деретић истиче као дистинктивно обележје српске књижевности, односно историчност. Тиме је Дубровчанин Иван Стојановић остварио своју намеру да сопсено дело ситуира као проводник између српске традиције и стварности Дубровника у ком се та традиција губила.

## ВРЕДНОВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Ниво остваривања постављених циљева из пријаве докторске дисертације (до 200 речи)



У дисертацији су испуњени постављени циљеви из пријаве, тако што је, најпре, монографски сагледан живот и дело Ивана Стојановића, што чини до сада најпотпунији такав приказ у српској књижевној историографији. Такође је у дисертацији сагледана посебност Стојановићевог дела у контексту културно-политичке ситуације Дубровника деветнаестог века.

Одређење књижевне националности Стојановићеве књижевности, односно саме дубровачке књижевности, основни је циљ, који је остварен у дисертацији, чиме се омогућава право самоодређења, односно самообликовања, као најснажније политичке аргументације књижевности. Објашњен је, затим, процес књижевног самообликовања на нивоу књижевне биографије (на ком самообликовање националног идентитета постоји као манифестација понашања дум Ивана Стојановића) и на социолошком нивоу (разноврсно и жанровски хетерогено дело се чита као израз различитих кодова који обликују идентитет: српство, римокатолицизам, хрватство, православље, словинство, и препознају њихови заступници), док историјски аспект обухвата промишљање и процењивање ових кодова у делу, што чини суштину списатељске делатности овог аутора.

Преко новог, савременог читања дела Ивана Стојановића, указано је на литерарни опус његових савременика, чиме се књижевна стручна јавност упућује и на нова поља књижевноисторијских и књижевнотеоријских истраживања.

#### Вредновање значаја и научног доприноса резултата дисертације *(до 200 речи)*

У српској историји књижевности бројни су писци чије је дело заборављено или занемарено. Што се тиче Новије дубровачке књижевности, која обухвата стваралаштво дубровачких писаца у периоду од половине 19. до првих деценија 20. века, тек по изузетку, и после указивања највећих ауторитета, какав је био Јован Скерлић, понеки се од њених припадника нашао као тема истраживања српских научника. На тај начин је читав једна област књижевности занемарена, пошто ови писци нису или нису на прави начин третирани ни од хрватске књижевне историографије.

Новија дубровачка књижевност, како је познато, својеврсна је ангажована литература, чиме представља наставак Старе дубровачке књижевности. Њени аутори своја дела, у складу са дубровачком традицијом, усмеравају ка актуелним идејама свога доба, међу којима је основна идеја националног опредељења. Наиме, пошто је већи број писаца и ангажованих интелектуалаца овог периода декларисан као припадник покрета Срба католика, основна идеја је била идеја српства Дубровника, преовлађујућа у делима најзначајнијих писаца тога доба - Матије Бана, Меда Пуцића, Антуна Фабриса, Никше Градија, Ивана Стојановића.

Католички свештеник, дум Иван Стојановић, својим је жанровски разноликим делом а реторичким начином настојао на доказивању српства Дубровника, оличеним у традицији, народном језику и језику дубровачке књижевности, уобличавајући тако свој књижевни српски национални идентитет, што је кандидаткиња доказала у својој докторској дисертацији.

На тај начин је дело Ивана Стојановића придружено српској књижевности, као што је дат и начин истраживања литерарних дела и осталих припадника покрета Срба католика, односно писаца Новије дубровачке књижевности.

#### Оцена самосталности научног рада кандидата *(до 100 речи)*

Писци и дела који припадају Новијој дубровачкој књижевности веома су ретко тема савремене књижевне историографије, чиме је већ условљена, на изванредан начин, самосталност научног рада у овој докторској дисертацији, јер не постоји могућност угледања. Иван Стојановић јесте био чешћа тема, у односу на његове савременике и суграђане, српске науке, али његово дело до данас није разматрано у оквиру теме (само)обликовања литерарног националног идентитета. Идеја о књижевној националности, која је у српској књижевној историографији промовисана у радовима Јована Деретића није, такође, посебно и конкретно, до сада, налазила својих провера. Поред тога, ова идеја је проверена и доказана методом новог историзма и постструктуалистичких читања, чиме је конкретизирана и омогућена њена примена и на осталим књижевним личностима у процесу одређења њихових националних литерарних идентитета.

#### ЗАКЉУЧАК *(до 100 речи)*

Литерарно стваралаштво дубровачких Срба католика занемаривано је из ненаучних разлога, чиме је читав низ значајних писаца са разноликим делом остао непознат не само широј него и стручној јавности.

Постављањем дела и личности Дубровчанина Ивана Стојановића за основу докторске тезе Наташе Трнавац Ђалдовић на одређени начин се указује дужна пажња овом аутору, али и осталим његовим савременицима, чиме се омогућава и упућује на поновно читање дела и актуелизирање




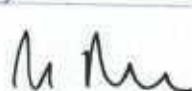

порука бројних дубровачких писаца с краја 19. и почетка 20. века.

Поред тога, заснивањем тезе на савременом теоријско-методолошком моделу испитивања дела, а на основама новог историзма, у садејству са бројним другим модерним методологијама, у делу Ивана Стојановића су установљени елементи за обликовање његовог српског књижевног националног идентитета. То је основа за слична истраживања дела најпре дубровачких писаца новијег доба, али и других аутора из средина које су током времена имале разнолика превирања и преплитања у утврђивању књижевног идентитета писаца.

### КОМИСИЈА

Број одлуке НСВ о именовану Комисије

Датум именовања Комисије

Р. бр.	Име и презиме, звање		Потпис
1.	Горан Максимовић, редовни професор	председник	
	Српска књижевност <small>(Научна област)</small>	Филозофски факултет у Нишу <small>(Установа у којој је запослен)</small>	
2.	Ирена Арсић, редовни професор	ментор, члан	
	Српска књижевност <small>(Научна област)</small>	Филозофски факултет у Нишу <small>(Установа у којој је запослен)</small>	
3.	Невена Варница, доцент	члан	
	Српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности <small>(Научна област)</small>	Филозофски факултет у Новом Саду <small>(Установа у којој је запослен)</small>	

Датум и место:

Ниш, 5.12.2018.